

## Asia C-199/06

**Centre d'exportation du livre français (CELF)  
ja  
Ministre de la Culture et de la Communication**  
**vastaan**  
**Société internationale de diffusion et d'édition (SIDE)**

(Conseil d'État'n (Ranska) esittämä  
ennakkoratkaisupyyntö)

Valtiontuet – EY 88 artiklan 3 kohta – Kansalliset tuomioistuimet  
– Sääntöjenvastaisesti toteutettujen tukien takaisin periminen  
– Yhteismarkkinoille soveltuviksi todetut tuet

Julkisasiamies J. Mazákin ratkaisuehdotus 24.5.2007 . . . . . I - 472  
Yhteisöjen tuomioistuimen tuomio (suuri jaosto) 12.2.2008 . . . . . I - 486

### Tuomion tiivistelmä

1. *Valtiontuki – Tukisuunnitelmat – Tuen myöntäminen EY 88 artiklan 3 kohdassa määrätyn kiellon vastaisesti – Komission myöhempi päätös, jolla tuki todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi – Palauttamisvaatimusta käsittelevien kansallisten tuomioistuinten velvollisuudet*  
(EY 88 artiklan 3 kohta)

2. *Valtiontuki – Tukisuunnitelmat – Tuen myöntäminen EY 88 artiklan 3 kohdassa määrätyn kiellon vastaisesti – Komission myöhempi päätös, jolla tuki todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi – Yhteisöjen tuomioistuimen suorittama kyseisen päätöksen kumoaminen – Taannehtivuus – Tuensaaajien perusteltu luottamus – Perustellun luottamuksen puuttuminen, jollei kyse ole poikkeuksellisista olosuhteista*  
(EY 88 artiklan 3 kohta, EY 231 artiklan ensimmäinen kohta ja EY 249 artikla)

1. Tilanteessa, jossa EY 88 artiklan 3 kohdan viimeiseen virkkeeseen perustuvaa vaatimusta tutkitaan sen jälkeen, kun komissio on tehnyt myönteisen päätöksen, kansallisen tuomioistuimen on siitä huolimatta, että kyseinen tuki on todettu yhteismarkkinoille soveltuvaksi, otettava kantaa tuen toteuttamista koskevien toimien pätevyyteen ja myönnetyn rahallisen tuen takaisin perimiseen. Tällaisessa tapauksessa sen on yhteisön oikeuden mukaan määrättävä asianmukaisista toimenpiteistä, joilla sääntöjenvastaisuuden vaikutukset voidaan tehokkaasti korjata. Yhteisöjen oikeudessa ei kuitenkaan aseteta sille edes silloin, kun kyse ei ole poikkeuksellisista olosuhteista, velvollisuutta periä sääntöjenvastainen tuki takaisin kokonaisuudessaan.

EY 88 artiklan 3 kohdan viimeinen virke perustuu näet turvaamistavoitteeseen eli sen takaamiseen, että pelkästään yhteismarkkinoille soveltuvat tuet toteutetaan. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi tukisuunnitelman toteuttamista lykätään siihen saakka, kunnes epäily sen soveltuvuudesta yhteismarkkinoille poistetaan komission lopullisella päätöksellä. Kun komissio tekee myönteisen päätöksen, on siis ilmeistä, että tuen

ennenaikainen maksaminen ei ole ristiriidassa kyseisen tavoitteen kanssa. Tässä tapauksessa tällaisen tuen sääntöjenvastaisuus on muiden toimijoiden kuin kyseisen tuen saajan kannalta katsoen johtanut siihen, että yhtäältä ne joutuvat ottamaan riskin – joka lopulta ei toteudu – siitä, että yhteismarkkinoille soveltumaton tuki toteutetaan, ja että toisaalta ne joutuvat mahdollisesti kestämään kilpailun kannalta – aikaisemmin kuin niiden olisi pitänyt – yhteismarkkinoille soveltuvan tuen vaikutukset. Tuensaaajan kannalta katsoen perusteeton etu on muodostunut yhtäältä niiden korkojen maksamatta jäämisestä, jotka tuensaaaja olisi suorittanut yhteismarkkinoille soveltuvan tuen kyseessä olevasta määrästä, jos sen olisi pitänyt lainata tämä määrä markkinoilta komission päätöstä odottaessa, ja toisaalta sen kilpailuaseman parantumisesta markkinoiden muihin toimijoihin nähden sääntöjenvastaisuuden keston ajan. Kansallisen tuomioistuimen on siis yhteisön oikeuden perusteella määrättävä tuensaaaja maksamaan korkoa sääntöjenvastaisuuden ajalta.

Kansallinen tuomioistuin voi kansallisen oikeutensa yhteydessä tarvittaessa määrätä lisäksi sääntöjenvastaisen

tuen takaisin perimisestä, tämän kuitenkin rajoittamatta jäsenvaltion oikeutta toteuttaa kyseinen tuki uudelleen myöhemmin. Se saattaa samoin joutua hyväksymään vaatimuksia, jotka koskevat tuen sääntöjenvastaisuudesta aiheutuneiden vahinkojen korvaamista.

(ks. 45–53 ja 55 kohta sekä tuomiolauselman 1 kohta)

2. Kun yhteisöjen tuomioistuimet kumoavat komission päätöksen, jolla todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi tuet, jotka on toteutettu EY 88 artiklan 3 kohdan viimeisessä virkkeessä määrätyn kiellon vastaisesti odottamatta komission lopullista päätöstä, yhteisön toimielinten toimien laillisuutta koskevaa olettamaa ja kumoamisen taannehtivuutta koskevaa sääntöä sovelletaan peräkkäin. Komission myönteisen päätöksen jälkeen toteutetut tuet oletetaan siten lailliksi yhteisöjen tuomioistuinten kumoamisesta tekemään päätökseen saakka, ja tämän jälkeen viimeksi mainitun päätöksen tekemisen päivänä kyseisten tukien osalta katsotaan EY 231 artiklan ensimmäisen kohdan perusteella, ettei niitä ole todettu kumotulla päätöksellä yhteismarkkinoille soveltuviksi, joten niiden toteuttamista on pidettävä sääntöjenvastaisena. Näin ollen on ilmeistä, että tässä tapauksessa EY 231 artiklan ensimmäisestä kohdasta seuraavalla säännöllä päätetään taannehtivasti laillisuusolettaman soveltaminen.

Vaikkei näin ollen voida pitää mahdottomana, että tukien saaja voi vedota poikkeuksellisiin olosuhteisiin, joiden nojalla se on voinut perustellusti luottaa siihen, että tuet on myönnetty oikein, ja vastustaa tämän perusteella niiden palauttamista, pelkästään sen, että on olemassa myönteinen päätös, joka on myöhemmin kumottu, ei sitä vastoin voida katsoa synnyttävän tällaista luottamusta. Kun myönteisestä päätöksestä on nostettu kumoamiskanne, tuensaajalla ei näet voi olla varmuutta tuen laillisuudesta, joka yksin voi aikaansaada tuensaajan perustellun luottamuksen, niin kauan kuin yhteisöjen tuomioistuimet eivät ole lopullisesti ratkaisseet asiaa.

Tästä seuraa, että kun yhteisöjen tuomioistuimet kumoavat komission päätöksen, jolla EY 88 artiklan 3 kohdan viimeisen virkkeen vastaisesti toteutettu tuki todetaan yhteismarkkinoille soveltuvaksi, kyseisestä määräyksestä johtuva velvollisuus korjata tuen sääntöjenvastaisuuden vaikutukset koskee laskettaessa niitä summia, jotka tuensaajan on maksettava, ja jollei kyse ole poikkeuksellisista olosuhteista, myös sitä ajanjaksoa, joka on kulunut komission tekemän myönteisen päätöksen ja sen välillä, kun yhteisöjen tuomioistuimet kumoavat mainitun päätöksen.

(ks. 62–69 kohta ja tuomiolauselman 2 kohta)